

Çıkarken...

Yeni bir dergi çıkarmak ve hele o dergiye bir misyon biçmek, kendi içinde kimi iddiaları ve o iddiaları besleyen “bir şeyler yapma heyecanı”nı da taşıyor beraberinde. İddialar, öncelikle nelerin yapılmak istendiğine dair tespitler ve bu tespitlerin yaşama geçmesi yönünde ortaya konacak düşünceler, tartışmalar, arayışlar, eleştiriler, görüş ve öneriler toplamı ise; bir şeyler yapma heyecanı da bütün bu maceranın her an duyumsanacak olan o büyük ve ağır coşkusunun ifadesi oluyor. Böylesine gerilimli bir iç(sel) dinamiği yaşamadan, anlamlı, kalıcı ve işlevsel bir dergi çıkarmak herhalde mümkün değil. Ancak, sadece bunlar da bir derginin anlam ve yaşam bulmasına ve güç kazanmasına yetmiyor, onu hep eksik bırakıyor. Eğer dolaşıma girecek ve okuyucusu ile buluşacak olan dergi, misyonu ile örtüşen –kuşkusuz bu örtüşme benzeşme anlamında değil, karşılıklı birbirini geliştiren ve dönüştüren etkileşim anlamında olacaktır- dış(sal) dinamiği, yani toplumsal-düşünsel karşılığını bulamayacaksa, bu eksik kalma hali o dergi için daha yolun başında kaçınılmaz sonu(nu) da işaret ediyor: Yabancılaşma, tıkanma, geçersizleşme, tükenme ve nihayet yok olma. Bütün bunlara bizim toplumsal geleneğimizin belirgin özelliği olan ‘sözel’ olma karakteri de eklenince, yeni bir dergi adına çıkılacak yolun zor ve sıkıntılı olacağı gerçeği kendini iyice dayatıyor.

‘Kıbrıs Yazıları’ nı kendi içimizde bir düşünce ve tasarı olarak dillendirmeye başladığımız ilk günlerden itibaren sorduğumuz büyük soru(lar) da hep bu endişeleri gidermeye yönelikti: Böyle bir dergiye gereksinim var mıydı ve dahası bunun toplumsal-siyasal-düşünsel (entelektüel) bir karşılığı bulunuyor muydu?

Temel hareket noktamız ve inancımız oydu ki, 2000’li yıllardan itibaren, gerek evrensel düzeyde, gerekse Kıbrıs ölçeğinde yaşanan ciddi siyasal-toplumsal-düşünsel (ideolojik) alt üst oluşların ve dönüşümlerin yarattığı dinamizm, eskinin birçok kalıplarını yıkarken, bu yıkıntıların ardında bıraktığı ‘boşluk’ karşısında sessiz kalmak, bütün dünyada olduğu gibi Kıbrıs’ta da mümkün değildi. Ve yine inancımız oydu ki, “ezberleri bozan” bu yeni dönem ve onun değişken koşulları ile yüz yüze kalınan böylesi bir ortamda, sadece siyasal aklın değil, eleştirel-entelektüel aklın da yaşanan bu dinamik süreci anlamak, anlamlandırmaya çalışmak ve bunları paylaşmak gibi bir sorumluluğu olması gerekirdi.

Kaldı ki, 2000’li yıllar itibarıyla ciddi bir siyasal-toplumsal dinamizm içine giren Kuzey Kıbrıs’ta da, bu yeni dönemde, ‘Avrupa Birliği süreci ve Annan Plânı’ ile birlikte, yarım yüzyıllık mazinin kemikleştirdiği siyasi yapı ve onun geleneksel söylemi artık rayından çıkmış, makas değiştirmişti. Barış ve çözüm umutlarının ve beklentilerinin yükseldiği bu yeni siyasi iklimde Kıbrıslı Türklerin oluşturdukları geniş katılımlı muhalif toplumsal-siyasal birlik belirleyici iradi bir güç haline dönüşmüş, önce siyasal iktidarı değiştirmiş ve sonra da Kıbrıs sorununun sembol ismi Rauf R. Denктаş’ı Cumhurbaşkanlığı makamından indirmişti. Bu arada, aynı süreç içinde, Nisan 2003’te, adanın coğrafi bölünmüşlük haritasını çizen ve uzun süredir kapalı tutulan sınırlar açılmış, iki bölge ve toplum arasında karşılıklı geliş-gidişler yaşanmaya başlanmıştı. Üstelik, taşları yerlerinden oynatan bu dramatik gelişme, korkulanın aksine, iki toplum arasında çatışmadan çok, adeta

birbirlerine dönük yaralı belleklerin ve soğuk vicdanların kısmi yumuşamasına neden olan olumlu bir hava da yaratmıştı. Ne var ki, bu görece yumuşama siyasete aynı oranda yansımamış, Kıbrıs'ın 'Annan Plânı' çerçevesinde Avrupa Birliği'ne (AB'ye) bir bütün olarak girmesini sağlayacak Nisan 2004 referandumunda beklenen sonucu getirmeyerek, Kıbrıslı Türklerin kahir ekseriyetinin 'evet', Kıbrıslı Rumların kahir ekseriyetinin ise 'hayır' yönünde oy kullanmalarının ardından, önceden belirlenen takvim gereği, Mayıs 2004 tarihinde, Birleşik Kıbrıs yerine sadece Güney Kıbrıs'ın AB'ye tek başına katılımı gerçekleşmişti.

Toplumsal-siyasal anlam ve duygu dünyası yeni gelişmelere aday olan ve bunun ip uçlarını veren bu dinamik sürecin, 24 Nisan Referandumu'nda 'Birleşik Kıbrıs'ın bir bütün olarak AB'ye katılımını engeller mahiyette tecelli etmesi, genel bir iyimserlik havası içeren bu sürecin yeniden sarılması anlamında birkaç bakımdan önemli sonuçlar doğurmuştu. Bunlardan 'siyasi' sonuç diyebileceğimiz birincisi, uzun süredir 'AB ve Annan Plânı' eksenli gündem tutan ve neredeyse tüm toplumsal-siyasal argümanlarını bu gündem üzerinden geliştiren "muhalif" Kıbrıslı Türklerin ve yürüttükleri siyasetin, birdenbire gündem ve siyasal söylem boşluğuna düşmüş olmasıydı. Yine bu süreç boyunca Annan Plânı'na 'evet' ya da 'hayır' denmesinin ve buna bağlı olarak da AB'ye girilmesinin ya da girilememesinin, inkâr edilemez önemine rağmen, çok keskin bir 'kurtuluş-tükeniş' antagonizması biçiminde algılanması ve bu nedenle de söz konusu siyasete abartılı bir güç atfedilmesi; kaçınılmaz olarak ortaya çıkacak olan 'evet' ya da 'hayır' kararlarının da etki güçlerinin aynı oranda artmasına neden olmuş ve referandum sonrasının ikinci sonucu olarak kabul edilebilecek 'psikolojik' sonuç da bu etkinin şiddetinden kaynaklanmıştı. Nitekim, karar sonrasında, Kıbrıslı Türkler, Kıbrıs Rum toplumu tarafından 'istenmemek', dünya tarafından 'aldatılmak' ve dahası her türlü çabanın aslında beyhude olduğuna 'inanmak'ın büyük hayal kırıklığını yaşamıştı. Üçüncü sonuç ise 'sosyo-kültürel' alanda ortaya çıkmıştı ki, bu da, sınırların açılmasıyla gelişen, birlikte gerçekleştirilen sıcak ilişkiler ve etkinliklerle tezahür eden ve 'öteki'ni tanımak ve anlamak ve ilişkileri yumuşatmak bağlamında oluşan toplumlar arası yakınlaşmayı ciddi oranda kesintiye uğratmıştı.

Sonuç itibarıyla, 2000'li yılların başında küresel düzeyde yaşanan gelişmelerin ortaya çıkardığı yeni siyasal konjonktür ve Kıbrıs sorununa dahil olan uluslararası aktörlerin AB ve Annan Plânı eksenindeki çözüm hedefinde buluşmalarıyla ortaya çıkan dış dinamik ve yine aynı süreçte gelişen iç dinamiğin büyük oranda aynı hedefte buluşmalarının yarattığı iyimser siyasi - sosyo-kültürel ortam, 24 Nisan Referandumu'ndan sonra dağılmaya başlamıştır. Tarihinde ilk kez iki kesimin çözüm temelinde birbirleriyle hem siyaseten tepede, hem de sosyo-kültürel alanda ve tabanda buluşmaları yeniden bozulmaya yüz tutarak ilişkiler bir kez daha reel politikanın çatışmacı-milliyetçi söylemi üzerinden şekillenir olmuştur. Daha da önemlisi, gelişen bu olumlu sürecin yaratılmasında büyük rol oynayan ve üstelik artık her iki kesimde de ağırlıklı olarak iktidarda bulunan sol unsurlar da bu çatışmacı-milliyetçi söylemin özneleri haline gelmişlerdir.

Sol açısından bakıldığı zaman, bugüne gelindiğinde, yaşanan siyasi gelişmeler şöyle bir tablo ortaya çıkarmaktadır: Kıbrıslı Türklerin oluşturduğu geniş tabanlı toplumsal-siyasal muhalif güç içinde ağırlıklı olarak yer alan ve bu harekete ivme kazandıran sol, referandum sonrası o güne kadar ısrarla savunduğu 'Annan Plânı' çerçevesinde çözüm ve AB'ye ortak katılım politikasının altından kaymasının ardından, sol seçenekler üretme zaafiyetine düşerek bölünmüştür. Solun şu anda büyük iktidar ortağı olan kesimi siyasal duruşunu ve söylemini sadece 'mümkün olan'la sınırlandırmakta, bu anlamda giderek resmi söylem ve meşruiyet alanı içine çekilerek 'merkezleşmekte' ve kaçınılmaz olarak da 'merkez'in çatışmacı-milliyetçi söylemi ile buluşmaktadır. İktidar dışında kalan sol güçlerin dar bir kesimi sadece 'imkânsız olan'ı talep eden ideolojik bir katılık içinde marjinalleşirken, bir diğer kesimi de, 'merkez' olanla 'marjinal' olan arasında gidip gelen ve sadece gündelik çıkışlar ve arayışlarla sınırlı, pek de sol karşılığı olmayan politikalar sergilemektedirler. Kıbrıslı Türk Solu'nun bu ayrışması ise, aslında evrensel ölçekte yirmi birinci yüzyıla yeni giren solun geçmişini sorgulayıp da bu yeni dönemde kendini nasıl yeniden oluşturacağına ilişkin arayışlarındaki savrukluğu ve bölünmeyi yansıtmaktadır. Nitekim, bugünün değişen koşulları itibarıyla henüz yeterli yanıtı olmayan ve sürekli arayışlar içinde olan evrensel solda da bir kesim kendini reddetmek ve yeni koşullara tümenden teslim olmak kolaylığı ve fırsatçılığı (opor-

tünizm), bir diğer kesim de kendi üstüne kapanma katılığı (dogmatizm) zıtlaşması arasında gidip gelmektedir. Sol adına bu iki zıt ve uç duruş arasındaki geniş alanda ise, küresel dünyanın yeni koşulları karşısında teslim olmak ve reddetmek katılığı göstermek yerine, bu koşulları sol adına dönüştürmeyi hedef alan dinamik bir kesim vardır ve bu arayışlar her yerde devam etmektedir. Kıbrıslı Türk Solu için olduğu kadar Kıbrıslı Rum Solu için de aynı şeyler söylenebilir ve bunların söylenmesi gerekmektedir.

Kıbrıslı Türk solu, bugün, kendini var etmeye çalıştığı “Annan Planı ve AB” zemininin ayaklarının altından kaymasıyla bir boşluk içine düşmüştür. Üstelik bu boşluk sadece siyasetle sınırlı değildir. Önemli hareket alanlarından olan sosyal-kültürel zeminlerde de aynı sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu alanlarda da yaygın biçimde dolaşıma giren ve sol politikalarla örtüşerek toplumsal karşılığını bulmaya başlayan barış, hoşgörü, karşılıklı saygı, birbirini anlamaya yönelik çabalar ve empati gibi değerler, aynı reel politikaların çatışmacı-milliyetçi söylemleri ve sembolleriyle baskılanarak yavaş yavaş toplumsal dolaşımdan kalkmaktadır. Özetle, gerek siyasal ve gerekse sosyo-kültürel ve duygusal alanlarda yaşananlar, Kıbrıslıların milliyetçi-çatışmacı bir iklimde şekillenen siyasal-toplumsal belleklerinin bu ağır travmanın etkisinden çok da kolay kurtulamayacaklarını, ortak bir vatan ve gelecek yaratma yolunda sağlam adımlarla yürüyebilmelerinin yalnız başına

mucizevi siyasal formüllerle ya da sosyal-kültürel alanlarda anlık buluşmalarla sağlanamayacağını, en azından kalıcılaşamayacağını, aksine çok daha köklü olan aslına geri dönebileceğini açıklıkla göstermektedir.

‘Kıbrıs Yazıları’ solun gerek küresel, gerekse Kıbrıs ölçeğinde sorunlar yaşadığı tarihsel bir dönemde ve solun sorunlarına taraf olarak yayın hayatına başlıyor. Kolaycılığın her türlüsüne uzatıyoruz. Merkezde yer almanın tatlı rehabetine teslim olmak da, eski dogmalara sınımsız sarılarak sözde politik bir duruş adına sinik bir apolitikliği seçmek de bize göre değil. Gerçekten var olan, eleştiren, sorgulayan ama bununla yetinmeyip üreten ve söylemsel hegemonya mücadelesinde yeri ve sesi olduğunu düşünen özgürlükçü ve demokrat solun yazılarını yayınlamak derdindeyiz. Yola çıktığımız bu ilk günlerde, onları önyargı haline getirmeksizin ilkelerimize sınımsız sarılarak yürümek kararlılığındaız. Geçmişten günümüze taşınan sol değerlerin kendi ülkemizde ve dünyada dönüştürücü rolünü önemsiyor ve bunlara dört elle sarılıyoruz. Bu bağlamda “yeni bir dünya yaratmak” dün olduğu gibi bugün de temel hedefimiz. Ve biliyoruz ki, yeni bir dil bulmadan yeni bir dünya yaratmak mümkün değildir.

İşte “Kıbrıs Yazıları” bu yeni dil arayışının platformunu oluşturma iddiasıdır ve bu iddiayı taşıyan herkese açık olacaktır.

Kıbrıs Yazıları